DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
16. oktober 1997 *

I sag C-304/96,

angående en anmodning, som Tribunale amministrativo regionale della Liguria (Italien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Hera SpA

mod

Unità Sanitaria Locale n. 3 — genovese (USL),

Impresa Romagnoli SpA,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 30, stk. 4, i Rådets direktiv 93/37/EØF af 14. juni 1993 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT L 199, s. 54),

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Ragnemalm (refererende dommer), og dommerne P. J. G. Kapteyn og J. L. Murray,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den italienske regering ved afdelingschef, professor Umberto Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, Pier Giorgio Ferri

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Hendrik van Lier og Paolo Stancanelli, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 29. maj 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 4. juli 1996, indgået til Domstolen den 19. september 1996, har Tribunale amministrativo regionale della Liguria i medfør af EF-traktatens

artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 30, stk. 4, i Rådets direktiv 93/37/EØF af 14. juni 1993 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT L 199, s. 54).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem selskabet Hera SpA (herefter »Hera«) på den ene side og Unità Sanitaria Locale n. 3 — genovese (USL) (den lokale sundhedsmyndighed, herefter »USL«) samt selskabet Impresa Romagnoli SpA (herefter »Romagnoli«) på den anden side vedrørende en afgørelse om udelukkelse fra en licitationsprocedure.

3 USL havde den 19. december 1995 offentliggjort en licitationsbekendtgørelse over arbejderne med henblik på intern ombygning og teknologisk tilpasning af bygningen »Vecchio Istituto« tilhørende Presidio Socio Sanitario i Genova. Det fremgik af licitationsbekendtgørelsen, at kontrakten ville blive tildelt den virksomhed, hvis bud sikrede det højeste nedslag i forhold til grundprisen på arbejderne på 16 463 000 000 LIT.

4 Hera indgav det bedste bud med tilbud om et nedslag på 17,30%. Dette bud blev dog udelukket fra licitationsproceduren med den begrundelse, at det var unormalt lavt, hvorefter Romagnoli fik tilslag på kontrakten.

5 Den ordregivende myndigheds afgørelse var baseret på artikel 21, stk. 1a, i lov nr. 109 (GURI, supplemento nr. 29, af 19.2.1994), som ændret ved lovdekret nr. 101 (GURI nr. 78 af 3.4.1995] og ved lov nr. 216 (GURI nr. 127 af 2.6.1995). I henhold til denne bestemmelse gælder følgende: »Indtil den 1. januar 1997 udelukkes alle sådanne bud i forbindelse med offentlige bygge- og anlægskontrakter af en værdi over eller under fællesskabstærsklen, som indeholder en nedslagsprocent, der overstiger det gennemsnitlige nedslag i alle de antagne bud med en femtedel.«

6 I forbindelse med en sag for den forelæggende ret til prøvelse af den ordregivende myndigheds afgørelse har Hera bl.a. gjort gældende, at USL har tilsidesat artikel 30, stk. 4, i direktiv 93/37, der lyder:

»Hvis bud vedrørende en bestemt kontrakt forekommer at være unormalt lave i forhold til ydelsen, skal den ordregivende myndighed, inden den kan afvise sådanne bud, skriftligt anmode om sådanne oplysninger om det pågældende buds sammensætning, som den anser for relevante, og kontrollere denne sammensætning under hensyntagen til de modtagne begrundelser.

...

Indtil udgangen af 1992 kan den ordregivende myndighed dog, når dette er tilladt efter gældende national lovgivning, undtagelsesvis og uden forskelsbehandling begrundet i nationalitet, afvise bud, der er unormalt lave i forhold til ydelsen, uden at følge den fremgangsmåde, der er fastsat i første afsnit, såfremt antallet af disse bud vedrørende en bestemt kontrakt er så stort, at nævnte fremgangsmåde ville medføre en betydelig forsinkelse og være til skade for den offentlige interesse, der knytter sig til arbejdets udførelse. Det skal fremgå af den bekendtgørelse, der er nævnt i artikel 11, stk. 5, at denne undtagelsesprocedure vil blive anvendt.«

7 Den forelæggende ret har anført, at bestemmelserne i italiensk ret om automatisk udelukkelse af unormalt lave bud er blevet anvendt korrekt af USL. Retten fastslog dog, at disse bestemmelser udviste forskelle i forhold til artikel 30, stk. 4, i direktiv 93/37.

8 Den forelæggende ret har udsat sagen i afventning af Domstolens besvarelse af et præjudicielt spørgsmål om, hvorvidt fællesskabsbestemmelserne »tillader medlemsstaterne, og i givet fald i hvilke tilfælde, at indføre midlertidige undtagelser for så vidt angår et direktivs ikrafttrædelsestidspunkt i tilfælde, hvor der i direktivet allerede er fastsat en frist til dette formål«.

9 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den nationale ret reelt ønsker oplyst, om artikel 30, stk. 4, i direktiv 93/37 skal fortolkes således, at det efter den 31. december 1992 er tilladt en ordregivende myndighed at afvise bud, der er unormalt lave, uden at følge den kontrolprocedure, der er omhandlet i første afsnit af den nævnte bestemmelse.

Formaliteten

10 Den italienske regering finder det ufornødent at besvare det forelagte spørgsmål, da bestemmelserne svarende til artikel 30, stk. 4, i direktiv 93/37 har direkte virkning, da det pågældende direktiv ikke overlader medlemsstaterne undtagelsesbeføjelser, og da der var blevet offentliggjort et cirkulære fra den italienske minister for offentlige arbejder med opfordring til de berørte myndigheder om at fortolke og anvende artikel 21, stk. 1a, i lov nr. 109 i overensstemmelse med direktiv 93/37.

11 Der skal henvises til fast retspraksis, hvorefter det udelukkende tilkommer de nationale retsinstanser, for hvem en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retslige afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere såvel, om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at de kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, de forelægger Domstolen. En afvisning fra realitetsbehandling af en anmodning fra en national retsinstans er kun mulig, hvis det viser sig, at den ønskede fortolkning af fællesskabsretten åbenbart savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand (dom af 26.10.1995, sag C-143/94, Furlanis, Sml. I, s. 3633, præmis 12). Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag.

12 Det forelagte spørgsmål bør derfor fremmes til besvarelse.

Det præjudicielle spørgsmål

13 Indledningsvis påpeges, at direktiv 93/37 — som anført af Kommissionen — er en kodificering af Rådets direktiv 71/305/EØF af 26. juli 1971 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT 1971 II, s. 613), med senere ændringer. Artikel 30, stk. 4, svarer til artikel 29, stk. 5, i direktiv 71/305, som affattet ved Rådets direktiv 89/440/EØF af 18. juli 1989 (EFT L 210, s. 1).

14 Hvad angår artikel 30, stk. 4, i direktiv 93/37 bemærkes, at der deri er fastsat strenge betingelser for en ordregivende myndigheds undladelse af at anvende kontrolproceduren for unormalt lave bud. Den pågældende myndighed kan fravige kontrolproceduren undtagelsesvis og uden forskelsbehandling begrundet i nationalitet, når antallet af sådanne bud vedrørende en bestemt kontrakt er så stort, at den normale fremgangsmåde ville medføre en betydelig forsinkelse og være til skade for den offentlige interesse, der knytter sig til arbejdets udførelse. I øvrigt kunne denne mulighed alene finde anvendelse indtil den 31. december 1992.

15 I ovennævnte dom i Furlanis-sagen var Domstolen blevet anmodet om at udtale sig om den omhandlede bestemmelse, således som den fremgik af direktiv 71/305, som ændret ved direktiv 89/440, og den fastslog i præmis 17 og 20, at den deri omhandlede undtagelse kun kunne finde anvendelse på procedurer, hvor den endelige ordretildeling havde fundet sted senest den 31. december 1992, idet den fremhævede, at bestemmelsen, som indførte en midlertidig undtagelsesordning af exceptionel karakter i forhold til den normale procedure, måtte fortolkes snævert.

16 Det forelagte spørgsmål bør herefter besvares med, at artikel 30, stk. 4, i direktiv 93/37 skal fortolkes således, at det efter den 31. december 1992 ikke er tilladt for en ordregivende myndighed at afvise bud, der er unormalt lave, uden at følge den kontrolprocedure, der er omhandlet i første afsnit af den nævnte bestemmelse.

Sagens omkostninger

17 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunale amministrativo regionale della Liguria ved kendelse af 4. juli 1996, for ret:

Artikel 30, stk. 4, i Rådets direktiv 93/37/EØF af 14. juni 1993 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter skal fortolkes således, at det efter den 31. december 1992 ikke er tilladt for en ordregivende myndighed at afvise bud, der er unormalt lave, uden at følge den kontrolprocedure, der er omhandlet i første afsnit af den nævnte bestemmelse.

Ragnemalm Kapteyn Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. oktober 1997.

R. Grass H. Ragnemalm

Justitssekretær Formand for Fjerde Afdeling